

(POGLED) Ureditev sodnega varstva imetnikov kvalificiranih obveznic

[Dr. Mejra Festić, redna profesorica na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru](#)

15.06.2021 21:36

Foto: Robert BALEN

ROBERT BALEN

Ustavno sodišče je ugotovilo, da zakon o bančništvu v letu 2013 ne zadošča zahtevi po učinkovitem sodnem varstvu izbrisanih imetnikov podrejenih obveznic in da gre za pravno praznino glede odškodninskih zahtevkov nekdanjih imetnikov podrejenih obveznic. Državni zbor naj bi sprejel nov, ustrežnejši zakon. Tako je bil decembra 2019 sprejet zakon, ki ureja sodno varstvo nekdanjih imetnikov podrejenih obveznic - zakon o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (v nadaljevanju ZPSVIKOB). Po ZPSVIKOB naj bi fizične osebe, ki so na primarnem trgu kupovale pri bankah kvalificirane obveznosti, imele pravico do izplačila nadomestila v višini 80 odstotkov vrednosti ob določenih pogojih glede letne višine dohodkov. Sredstva naj bi se zagotovila iz namenskih rezerv Banke Slovenije (več o tem glej: Predlogi pravnih rešitev odprtih vprašanj po bančni sanaciji leta 2013, Banka Slovenije, avtorji: Juhart, Prek, Testen, Prüm; Zakon o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank; Zakon o reševanju in prisilnem prenehanju bank; Zakon o organu in skladu za reševanje bank; Zakon o pravnem postopku; BRRD - Bank Recovery and Resolution Directive).

Potem bi Banka Slovenije (BS) morala dokazati (z obrnjenim dokaznim bremenom) izpolnitev pogojev izredne sanacije bank v letu 2013. Če gre za objektivno odgovornost BS z obrnjenim dokaznim bremenom, bi BS s tem bila odgovorna za plačilo škode ne glede na to, ali je ravnala z dolžno skrbnostjo ali ne. Izpostaviti velja, da je bilo reševanje bank v javnem interesu in v pristojnosti države.

BS je vložila januarja 2020 na ustavno sodišče zahtevo za oceno ustavnosti ZPSVIKOB. O presoji ustavnosti ZPSVIKOB ustavno sodišče še ni odločilo. BS bi odgovarjala, če bi se v sodnih postopkih izkazalo, da pri izbrisu ni bilo upoštevano

načelo, da ne sme biti noben imetnik finančnega instrumenta na slabšem, kot če izrednega ukrepa BS ne bi bilo. Če bi se presoja odgovornosti BS opravila po krivdnem načelu, se postavlja pod vprašaj delo revizorjev in poslovnih bank, ki so cenitve izdelali in potrdili, kar je bil vhodni podatek za delo BS.

SAŠO BIZJAK

Zakaj predlogi in odločitev ustavnega sodišča ne dajo rešitve za podrejenca, pogledjmo pravno:

1. Za krivdno odgovornost se presoja vidik objektivne (glede na strokovnost) in subjektivne odgovornosti (glede na stopnjo protipravnega ravnanja). Diskrecijska zmeta materialnega prava nikakor ne pomeni protipravnega ravnanja. O protipravnem krivdnem ravnanju lahko govorimo šele, ko se pri izdaji odločbe ne upoštevajo prisilni predpisi, ko je odgovorna oseba namerno razlagala materialnopravne predpise v nasprotju s sodno prakso in grobo kršila pravila.

Vsaka zmeta materialnega prava ali kršitev določb postopka ne pomeni protipravnega ravnanja, ampak kaže na arbitrarnost centralne banke oziroma BS.

2. Delničarji in upniki bi lahko zahtevali od BS povrnitev škode, če dokažejo, da je škoda, ki je nastala zaradi učinkov izrednega ukrepa, višja, kot bi bila v primeru stečaja, oziroma če ukrep BS ne bi bil izrečen. Ustavno sodišče je razložilo, kot da je od BS mogoče zahtevati povrnitev škode ob upoštevanju njene obveznosti, da ravna z dolžno skrbnostjo dobrega strokovnjaka, kar pa ne pomeni, da je kršitev te obveznosti pogoj za njeno odgovornost!

3. Pavšalna odškodnina nima podlage v odgovornosti BS, ampak predstavlja v bistvu poravnalno ponudbo države. BS se v celoti razbremeni krivde, če dokaže, da sta bila postopek in izrekanje izrednih ukrepov skladna s skrbnostjo dobrega strokovnjaka.

4. Po ZPSVIKOB Republika Slovenija (RS) nastopa kot stranski intervenient, kar pomeni, da ima RS interes, da v pravdi zmaga BS. Pravico do intervenienta pridobi po zakonu o pravnem postopku (ZPP) le, kadar ima interes, da stranka, ki se ji pridruži, v pravdi zmaga.

Rešitev je treba iskati znotraj direktive BRRD (Bank Recovery and Resolution Directive) in predhodno sprejetih zakonov. Po direktivi BRRD iz leta 2014 je določeno, da če upniki utrpijo večjo izgubo, kot bi jo imeli v primeru insolvenčnih

postopkov, države članice Bančne unije zagotovijo, da so upravičeni do plačila razlike iz shem za financiranje reševanja bank. Direktiva se je prenesla v slovenski pravni red z zakonom o organu in skladu za reševanje bank ter zakonom o reševanju in prisilnem prenehanju bank. Navedene direktive ustavno sodišče ne upošteva. Pravilna pot za rešitev problema v skladu z BRRD in načeli je, da morebitno odškodnino plača ustrezen sklad, ki ga predpiše država in ki se financira s sredstvi bančnega sektorja.

Mejra Festić

Zakaj predlogi in odločitev ustavnega sodišča ne dajo rešitve za podrejenice

Če bi se izkazalo, da poslovna banka pri prodaji podrejenih obveznic ni podala vseh ustreznih informacij imetnikom oziroma kupcem podrejenih obveznic, je naslednja možna pravna razlaga lahko odgovornost banke kot pravne osebe za povzročitev insolventnosti, kar bi ob dokazilu, da je do insolventnosti prišlo zaradi neskladnega poslovanja s predpisi o bančništvu, lahko bila podlaga za odškodninski zahtevek zoper poslovno banko.

Omeniti velja še obogatitveni zahtevek BS proti poslovnim bankam, ki so imele neupravičeno pridobitev (verzijski zahtevek). Če so poslovne banke dobile več pomoči, kot je bilo treba, in če bi stečajna masa v primeru stečaja zadoščala za poplačilo nekdanjim imetnikom podrejenih obveznic, bi BS morala pokriti razliko, saj bi bile v tem primeru poslovne banke s popolnim izbrisom obogatene. Na osnovi takšne pravde bi BS dobila terjatev do poslovnih bank na podlagi neupravičene pridobitve koristi.

Po zakonu o reševanju in prisilnem prenehanju bank obstajata dve vrsti cenitev zavarovanj bank, v dobrih in v slabih časih; sproščene oslabitve bank v dobrih časih so vir za poplačilo zahtevkov izbrisanih imetnikov podrejenih obveznic, ne glede na to, kdo je trenutni lastnik banke. V ta namen je treba pravno razmotriti in uporabiti koristi instituta pravnega nasledstva pravnega subjekta ter upoštevati zakon o reševanju in prisilnem prenehanju bank, ki je veljal že leta 2015, ter zakon o organu in skladu za reševanje bank.